

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De Sanctorum Festiuitatibus Anni totius, & aliis solemnitatibus - Opvs
Novvum, Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue] Scriptoribus
plenißimum, cum occurentium fidei controuersiam tractatione Editio
Qvinta. Nvnc Demvm Integre Svppletæ, Concionibvs Per Octauam Vener.
Sacramenti ...

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

In Festo S. Michaelis Archangeli.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56262](http://urn.nbn.de/hbz:466:1-56262)

ia auaritiaz telonio affixi sedemus. Ex eo uos educas, quæsumus, ut Matthæum eduxisti, nos conuertere, ipsum ut conuersti, quo vitæ ratione in melius commuta- & a peccatorum maculis emundati, regnum illud cœleste omni bonorum afflictionis redundans, tandem adire valcamus, cuius nos confortes SS. Trinitatis personæ, Pater, Filius, ac Spiritus sanctus efficiant. Amen.

IN FESTO S. MICHAELIS
ARCHANGELI.

Partitio.

1. De Angelorum notri custodia.
2. Quod angelii custodes hominum deinceps sunt coeni.
3. De effectib. nonnullis custodiis Angelorum.
4. De portis quatuor humanis per utroq. Angelos obseffis.
5. De S. Michaelis inter Angelos præminen- tia generatim.
6. In qua Hierarchy speciam sit Princeps in primane, an tertia ordine primo.

Archangele Michael constitui te Principem super omnes animas suscipiendas.

FIGURA.

l. 19. llo. 36. llo. 36. Enacherib Assyriorum Princeps cum Iero-solymitanam ciuitatem numero ex- ercitum, cui parem Iudaæ non viderat, cin- xiisset, & omnem se regionem ferro & igni vastaturum comminatus esset. nisi auxili- um cœlestie affulisset, ecce vidit angelum cœlo descendere, qui velut cœlestium le- gionum præfensus, quadam nocte Barbarorum castra ingressus, unico momento cen- tum octoginta quinq; hominum millia vin- dice gladio intermit. Cum fortitudinem, animum & gesta angeli huius proprius intru- eor, crediderim, nec etiam vane, vt pote sanctorum Ecclesia Patrum auctoritate ni- xus, sub illius imagine magnum illum an-

gelum, cuius hodie festum celebrat Eccle- sia, Michael depingi, qui propterea caput ac ductor angelorum, spiritum cœlestium princeps, animarum coram Deo præsen- tor, turmarum angelicarum dux, & genera- lis diuini exercitus vicarius est appellatus. Ut vero vos de veris ac supremis glorio- si hu- ius Archangeli effectis ac gestis dicetem au- dire, & ipse eadem proferte possum, S. sancti open & auxilium, solitus & contuetis glo- riosæ Virginis, quæ vera angelorum Regina est, precibus & intercessionibus postulemus, atq; in hanc rem omnes eam angelicis verbis salutemus.

AVE MARIA.

Ea Theologorum ac Philosophorum o- mnium quoad viuunt totius gubernatio- nem directionemque fuit semper opinio, magnum illum D E U M maiestate terribi- lem, unitate adorabilem, & potentia infi- nitum, inferiora & terrena nonnisi per me- dia regere ac gubernare. Carterum tria in Tripla loca hoc mundo loca sunt & videriqueunt, tam in mundo. conditione, quam situ & ordine merito- rum inter se discrepantia, supremus, in quo solus Deus, qui in aliis habuat, Et hu- milia respicit in cœlo & in terra: infimus, in quo sum homines & animalia, & tum omnia corpora inferiora in naturæ officina produ- cta commorantur, & medius denique, qui tam corpora cœlestia quam angelos com- prehendit.

Adeo ut sapiens ille & omnipotens mun- Deus infe- di gubernator, cuius natus ac prouidentia o- riora, per minia conseruantur, inferiora hæc superio- superiora rum corporum influxus & admicculo dirigat gubernat. ac tueatur. Hinc enim pluviaz & serenita- tes, nubes, grandis, ros matutinus, gelu, pru- na noctis, ac diei vicissitudo, quatuor anni tempestatum varietas sapienter ad rerum o- mnium productionem generationemq; di- sposita & concinnata enascuntur. Homo *Dan. 2.* porro cum essentia sua è duabus sit compo- situs partibus, corpore inquam, & anima, quod in statua illa Nabachodonosoris caput aureum & pedes luteos habente, (hic corpo-

corporis illis animi imaginem, gerentibus, representatum est, cumq; corpora superiore nullam in animam illius potestatem & ius obtineant, admirabilis ille prouisor spiritus quosdam ecclastes, ad hominum animas regendas gubernandasque & ad finem suum quocunque medio possibili conducendas destinauit, vnde P̄alces: *Qui facit angelos suos spiritus, & ministros suos ignem venientes, &c.*

P̄alm. 8.

P̄sal. 103.

Signa amo-
ris diuini
erga homi-
num.

Hebr. 1.

Angeli filij
Dei dicun-
tur.

nobiles efficit, vt filios Dei illos nuncupare non vereatur. Nam apud Iob loquens Deus ait: *Quis dimisit lapidem a gulari eius, cum me laudarent simul astra matutina. & iubilarent omnes si j Dei? qua verba glossa ordinaria exponens addit: Astramutina & si j Dei, id est, Angeli.*

Ezechiel vero lapides igneos & ardentes Ijdem lapilos nuncupat, lapides quidem ob fortitudinem & constantiam; ignem vero ob ardorem Ezecl. 11. tem quo nos prosequuntur amorem & affectum. Quare de Luciferi casu & precipitio loquens ironice & satyrice illi exprobat: *Et tu Cherub exte tuis, posuisti in monte sancto Dei, in medio apidum ignitorum ambulasti. Id est, Proh, quanta tua calamitas est, infelix Lucifer, quod cum olim honore & gloria in sancto Dei monte afflueres, in imas abyssis voragine, magna tua infamia te precipitasti, quiq; inter angelos, qui velut igniti lapides, ambulare confueras, iam extinctus es, & carbonis instar nigricans, pœnis aeternis inuolutus.*

Isaias porro eos milites Dei, cœlestes beli Sunt vigila-
latores, & mundi praesidiarios nuncupat, les & cu-
inque Dei persona loquens ait: *Super muros Iudees,
tuos leviter, alem cor itinu custodes, tota die & no-
cten non incebunt. Quod de Ierusalem hic duxit psalm. 33.*
taxat dicitur, absolute de vniuerso homi-
num genere & mundo intelligendum, su-
per eius muros idem Deus Angelos & Che-
rubinos, velut custodes collocavit, qui ex-
cubarent, noctesque diesque circumspicerent;
ne quid homo detrimenti caperet.
Hoc Psalmista etiam confirmat dum ait
Immittit Angelos Domini in circuitu timentium psalm. 60.
eum &c.

Rex qui plures imperio suo continet pro-
vincias, & regna, si qua aduersus illum turbas
mouent & cristas tollunt, è pacato quieto-
que regno milites & duces, quorum fidem &
obedientiam perspectam habet, feligere so-
let, qui in turbulentis illis regionibus, velut
praedium sint, & regiam autoritatem tu-
cantur. Deus aeternus magnus quidam Princeps est, imo Regum Rex, & Dominus do-
minantium, plurima imperio suo regna
subditia habet, regnum cœlorum, regnum
mundi, & diaboli regnum. Pium illi mo-
rige-

Eo vero maior & amplior nostra erga
Deum obligatio, quo essentia & natura spiri-
tuu illorum cœlestium, in salute nostram
defensorum, & nobilior & sublimior. Scri-
ptura horum tam sublimi illos effert, adeoq;
salutis.

rigerum & penitus subiectum est , alterum pace perpetua gaudet: Qui posuit fines tuos pacem: tertium vero rebellionem & turbas mouet, inquietum est, atque hic audire voces illigidi vel-las est: *Quis noster Dominus est?* & : *Nolumus milites hunc regnare super nos , & non habemus Regem nisi Cæfarem.* Quamobrem ut turbulentos hos cōpelicat, & autoritatem suam in hoc mundo aduersus maleuolorum audaciam tueatur, è paccato & tranquillo cœlorum regno milites & duces loci naturales, id est, Angelos, qui fidelissimi illi sunt & fuere, ac semper obsequentes, destinat. Etiam plusquam quinque annorum elapsa sunt millia, ex quo magnus hic Princeps suis præsidia haec exp̄s̄is, alit, & ad totius vniuersi conseruationem & hominum salutem fouet.

Cum custodum & præsidiorum hic incidat mentio, video, Sponsam Salomonis de custodibus quibusdam maiorum loqui, in quos illa dilectum per plateas quæritans, incidit: *Inuenierunt me vigiles qui custodiunt ciuitatem.* Ambrosius & Rupertus hunc exponentes locum de Angelis eundem interpretantur, eosque veros mundi ciuitatis custodes esse asseuerant, quod eorum curæ custodiaque toti orbis terrarum & animarum nostrarum salus concedita sit. Ideoque in scriptura milites & pugiles dicuntur.

Cant. 6. Ipsum quoque ex alio Cantorum loco eruo. *Quid videbis in Suramite, nisi choros castorum?* Porro per castrorum choros & turmas militantes omnes sine dubio Angelos intelligunt, qui velut milites in turmas, centurias & legiones distributi, magnum exercitum conflant, sed milites validi, generosi & fortissimi. Huius figura erat ille, quem vidit Daniel, brachia habentem ferrea, & Chrysolito vestitum, ferrum, rubrum, gemma nobilitatem & excellentiam figurabat.

Himil. 1. in Ifig. Origenes in eundem incidens conceptum, & exploratores, quos Iosue in Iericho destinavit allegorice exponens, ait, Angelorum eos figuram gesisse, qui quotidie a Deo ad mundi conseruationem huc & illuc emituntur.

Gregorius locum illum Iobi exponens:

Bessitom. 3. De Sandus.

Cum Regibus & consulibus terra, qui adiuvant 4. Moral. 31. sibi solitudines, ait per Reges & consules ter. & 11. & beatos Angelos denotari, qui velut Principes & mundi consules, omnia hominum negotia administrant & munditatem habent.

Hieronymus eiusdem Iobi locum interpretans, *Columnæ cœli contremiscunt & paudent In Iob. 26. ad nutu n eius*, per columnas Angelii intelligi afferit, qui quod in gratia confirmati & stabiliti sint columnis & fulcris inconclusis similes esse dicuntur, qui tamen in omnipotētis Dei omnia concutientis conspectu, contremiscunt & pallent. Tam scilicet maestas eius terribilis est.

Deniq; vt exordio huic finem imponam materiam propositam aggrediar, dico Angelos substantias illas corporæs esse, & intelligentias illas Aristotelicas, & Spiritus illos cœlestes, quorum dux & caput gloriósus Michael est, in cuius laudem hodie Ecclesia canit: *Archangelus Michael confitus te Principem super omnes animas suscipiens, & in curia predicationem hodie mirabilia propónam, & concionem in dæ metæbra disperterat, primo naturali, excellentiam & Angelorum effectus in genere, altero Archangeli Michaelis laudes, dignitatem ac meritam prosequat.* Vos benignas aures accommodate.

Quod ad primum Martinet sciendum, iuxta magni Theologi Dionysij, & Divi Angelii Thoma doctrinam, omnes Angelos non nouem chœuem esse distinctos ordinibus, & tribus ros & 3. hierarchijs comprehensos, & ex omnibus a-hierarchias ciem illam cœlestem conflari, de qua Ecclesiæ distributis, sia canit: Cumque omni militia cœlestis exercitus. Tres primæ hierarchiæ ordines similes sunt Nobilibus & Principibus magni alicuius Regis, qui semper & quotidie Maiestati illius adstant & obsequuntur. quales sunt Duces, Comites & Barones, nobiles conlauiis regij, & illius cœconomi, secundæ hierarchiæ similes putem regijs ministris & magistratibus, quales præsides, libellorum supplicum examini præpositi, præfecti generales, prætores prouinciarum, consiliarij statuum, duces militares ac tribuni: denique tertia & postremæ, qui ad ali-

Eccc quas

quas prouincias destinantur, & singulorum hominum curam gerunt, imaginem gerunt eorum, qui in bene instituta republika, consulum, prætorum, iudicium inferiorum, commissariornm, consiliariorum in curijs subalternis sub authoritate magni cuiusdam Principis terræ partes agunt & mundus.

Angelorum Tanta porro spirituum cœlestium multitudine est, ut exprimi nequeat, nec numerus infinitus.
Dan. 10. non nisi per millium millia illos computat, finem inuenire nequit: *Milia milium ministrabant ei.* Quin & Iob illos derisui habet & explodit, qui numerum illorum inuestigare se posse confidunt, aitque admittit: *Numquid est numerus milium eius?* Pluta addit etiam Diuus Thomas, ait enim cœlestes hosce milites ita reliquis naturæ rebus numero præcellere, ut cœli magnitudine reliqua sub aere comprehensa corpora superant.

Quod si verum sit, ut esse verissimum mihi persuadeo, tam sancto & celebri viro id referente crediderim hinc angelorum & pulchritudinem, & excellentiam evidenter ostendi posse, addens enim quod idem Thomas alio loco docet, omnes angelos specie inter se differre, ut ab aquila differt columba, Lufcina ab acharide, corus à pisitaco, arque ita de cæteris, & simul illud Aristotelicum axioma respiciens, *verum species numerorum rationem immutari;* id est, quod quemadmodum numerus superior inferiorem comprehendit & aliquid illi proprium adiungit, ita quoque species superior omnes inferioris perfectiones ac suam præterea velut particularem complestat, hinc inquam, eruo & cognosco, & palam profiteri cogor, spirituum illorum pulchritudinem comprehendendi, aut percipi non posse.

Pulchritu- Ut sententia hæc fiat manifestior, ab uno angelo timo & infimo angelorum ducamus insimum astruitum, quem rebus ceteris corporeis pulchritudine perfectione que præcellere creditur ac supponimus. **Quod testatur** angelus ille Danielis, quem vbi Propheta conspicit, tantus è vultu illius fulgor maiestas

tis emicuit, ut teste scriptura, parum absfuerit quin examinis in terram ceciderit, atqui secundus angelus omnem inferioris simul & propriam perfectionem continet: tertius merita & perfectionem aliorum duorum, tamen etiam superaddens: quartus deinde priorum trium pulchritudinem in se continet simul & suam: adeo ut hac ratione ab inferioribus ad superiores, per omnes angelorum choros, usque ad seraphinorum supremum ascendo, cum ille omnem omnium angelorum inferiorum excellētiam, præter suam propriam, quæque singularem speciem constituit, in se complectatur & angeli numerari nequeant, magna & perfectio & pulchritudo in eo contineri dicenda sit. Quanta vero in Deo, qui omnes infinito intercallo præcedit, furura? O secreta, o mirabilia!

Sanctus Dionysius tractans eadem, & spirituum illorum & substantiarum immaterialium essentiam examinans, definitio-
Lib. de dñi nomib.
 nem quandam ex imis naturæ penetralibus, ^{c. 4.} quæ pulchritudinem quandam singularem & admirabilem denotat, hinc elicit, *Angeli, inquit, est imago Dæi, manifestatio maijibilis lucis speculum purum lucidissimum immaculatum.* E quibus verbis hoc excludamus argumentum, nihil Deo perfectius, nihil lumine pulchrioris, nihil speculo politius & æqualius, atque angelus primi imago est, manifestatio alterius, & tertium effectu. Ergo perfecta, pulchra, & penitus admirabilis creatura est.

Plura & maiora habet Anselmus, af-
Anselmi
 serit enim si angelus cœlum stellarum sub- sententia
 iacet, & omnes stellæ in Soles conuerterentur de Angelo-
 tur, luminae illum suo & splendore omnia rum pul-
 sidera obscuraturam ac tenebras quodammodo offusurum. Addit insuper Ange-
 lum illum fulgore & pulchritudine suam tan-
 tum solium illorum splendorem superatu-
 rum, quantum opacam & caliginosam ter-
 ram sol lumine antecellat. Hinc colligi-
 tur potest, quanta eorum sit pulchritudo &
 perfectio.

Tanta scilicet ut, præterquam quod
 commune inter homines proverbiū sit,
 quod, dum aliquius pulchritudinem extol-
 let

*luminum
schrif-
tum angelicæ
data.*

Itere volumus, eum angeli instar pulchrum esse asseramus, scripturæ quoque loquendi simodus, homines pulchros angelis comparare. Hinc sanctus Lucas de gloriose protomartyris Stephani donis perfectionibusque loquens faciem ei Angeli instar pulchram & splendidam habuisse dixit: *Et inuenentes eum omnes qui sedebant in Concilio, viderunt faciem eius tamquam faciem Angelū.*

luminis.

Longius quoque Proverbium hoc peti-
tum, nam in veteri testamento usum habuit: *Regina enim Esther maiestate, & excellentia Regis Astueri consternata, qui in centum ac viginti provincias dominium & imperium coerebat, ab India ad usque Aethiopiam, ait: Videl Domine, quasi Angelum Dei & conser-
vatum est cor meum pro timore glorie tua, val-
de enim mirabilis es Domine, & facies tua plena
est gratiarum.* Quasi diceret: Mirum tibi o potens Rex videri non debet, si ad maiestatis tua intuitum animus me defecerit, & deli-
quium passa sim: ut enim te conspicara sum, adeo mihi pulcher & perfectus visus es, ut angelum me videte mihi persuaserim: mira-
bilis enim es, Domine, & facies tua omnigena-
nam gratiam spirans.

Gen. 18.

An non profecto admirabile, beatos illos Spiritus, adeo excellentes, perfectos, & essentia pulchros, in tutelam nostram & protectionem destinatos esse, ac no-
stru diuque in misellorum ac plebeiorum defensionem excubare. In huius rei figura vidit olim scalam Patriarcha, per quam Angeli summa diligentia & ascenderent, & descendenterent. *Viditque in somnis scalam stan-
tem super terram & cœcum in illius tangens cœ-
lum, Angelos quoque ascendentes & descenden-
tes per eam.* Quam visionem expонens Bernardus ait: *Nunquid sedentem quempiam aut
stantem vidit? certe non, quia non habemus hic
manentem uitatem, nec futuram adhuc possi-
dentes, sed inquirimus, & ut eam conequamur,
qui in eis similes simus, Angelis summo studio, ac di-
ligentia ascendentes & descendentes. Quibus è ver-
bis non secus atq; ex ipsa Patriarcha visione
colligere licet, quanto pere de salute nostra
soliciti sunt Angelii, cum nostri causa & del-*

cendant & ascendant, veniant & abeant, nū-
quamque quiescant, quamdiu hoc in mun-
do commoraramur, sed perpetui custodes no-
strisunt.

Idcirco hoc in Psalmo 33. vulgata interpre-
tatio habet: *Immitet Angelus Domini in
circuito timientium eum,* Hieronymus ad fo-
tes Hebreos interpretatur, *Circumdat An-
gelus Domini in gyro, timentes eum.* Septua-
ginta vero, *Castrum metatur Angelus Domini in
circuito timientium eum.* Quæ phrases & lo-
quendi consuetudines sollicitudinem ac cu-
ram repræsentant, quam de hominibus ge-
ruunt cum custodes & præsidarij sint, non
domorum aut castrorum, sed animarum il-
lorum. Testatur hoc Psalmista: *Angelus suis Psalm. 90.
mandauit de te.*

Ostendit hoc puer suo Giezi Eliseus, cum 4. Reg. 5.
ille Syris urbem obsidione prementibus tre-
meret & paueret: cum enim se ad orandum
composuisset, ecce serui oculos aperuit Do-
minus, ita ut montem equitibus & curribus
ignitis circum Elisæum girantibus plenum
viderit: *Et aperuit Dominus oculos pueri, & vi-
dit, Ecce mons plenus equorum & curruum igne-
orum in circuitu Elisei.* Atque omnia hæc per
angelorum manus siebant.

Idem quoque in Genesi legere est. Iacob *Gen. 32.*
enim è Mesopotamia cum viuenda familia,
fratrem Esau veritus, qui iam ab iuente æ-
tate illum persecutus erat, cum descendisset,
Angeli patrocinium illius suscipientes, illi
occurserunt: quos mox ut videt, castra Dei
illos esse & auxilium cœlitus missum asseru-
it, *Puerumque eidem obutam Angelis quos cum
vidisset, ait: castra Dei sunt haec:* quasi his sci-
plum verbis solaretur, sume animos Iacob,
noli metuere, esto iam securus: si n. hominē
nactus sis aduersarium, ecce angelicam co-
hortem, quæ te ab omni hostili incursione
defensura est.

Simile quoque libro Canticorum con- *Cap. 3.*
tinetur: dicitur quippe lectulus Salomonis
à sexaginta ducibus, quibus nulli in Israel
fortiores erant, circumdari: qui omnes ar-
ma manu præferebant, & bellandi erat, ve-
ritissimi, & sum singuli in femore par-
tum gladium habentes, ad nocturnos, si qui
Eccl. 2. forte

forte acciderent impetus propulsandos : En lectrum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimus Israhel, omnes tenentes gladios, & ad bella deditissim, unus cuiusque ensis super femur Anima iusti suum propter imores nocturnos. Certum est per comparata regium illum thalamum, in quo Salomon lectulo Salomonis requiescit ac domit, vniuersitatem que iusti animam significari : in hac sequi- dem Sponsus ille coelestis, cuius deliciae sunt esse cum filiis hominum, requiescit : quinam autem sint egregij illi & validi duces, illum circumstantes satis Psalmograp- phus declarat, dum ait, Benedicte Domino omnes Angelie eius potentes virtute qui facitis verbum eum.

Psalm. 102.
Consecuti-
ua egregia
ex angelio-
rum custo-
dia.

Egregios hinc conceptus & corollaria educemus, primo, animas nostras lectulos & thalamos esse, in quibus omnipotens requiescat, atque angelos, veteres illos exercitatos bellatores, illius esse custodes constitutos. Secundo, si in lege Mosai- ca coelesti spiritus tam sedulio diligenterque homines custodirent, quid non ab illis in Euangelica sic praesidijs exspectandum terrium illum, qui tam sedulos ac vigilis custodes noctus fuerit, secure in utramque aurem dormire posse ac nihil metuere, vnde Ecclesiasticus: In conspectu angelorum nolite timere.

Ecccl. 33.

Dan. 6.

Judith. 8.

Psalm. 90.

Re ipsa hoc perspectum habuit Daniel, qui in immanissimum & sanguini & feriti- tati affuetorum leonum medio nihil omnino formidans, securitatem suam & a timore exemptionem, angelorum custodie ascribit: Deus meus misit Angelum suum, & clau- rauit ora leonum, & non nocuerunt mihi. Id ipsum quoque significavit cordata & forma- sa illa Judith, cum simili in periculo versaretur: Vixit Dominus quoniam custodiuisti me An- gelus eius & hinc eum tu & ibi commorantem, & inde huic reuertentem.

Quo loco ad Psalmographi sententi- am videtur allusisse, qui ait: Angelus nunc Dei mandauit de te, ut custodiatur te in omni- bus vijs tuis, ait, in omnibus vijs tuis, ut hinc pfectum fiat angelos ut vita huius curi- culi durante & expirante, in statum pecca- ti simul & gratiae, tam in aduersitate quam prosperitate, in sanitate non minus quam in

gritudine, deniq; in omnibus vijs, nostri cu- ram gerere.

Quam porro Deus noster providus est, Dei amor auditores, quanto pere de bono & salute no- erga homi- stra sollicitus! ut tam potentes Principes & nem- creaturas adeo excellentes custodias nostra assignet? Et rui hinc & colligi potest, quanti hominem faciat, quanta etiam Angelorum obedientia, immo vero, quantus Dei erga nos miseros amor sit & affectus. Neque enim mirum est angelos eum suos ad nostri cu- stodiā deputasse, cum & filium unigeni- tum pro nobis emori in cruce voluerit: Sic Deus dilexit mundum, & filium suum unigeni- tum daret.

Verba illa Psalmographi Bernardus in Psalmo 90. exponens, Angelis suis Deus mandauit de te. admirans exclamat: O quantum debet tibi hoc verbum inferre reverentiam, affere devo- tionem, inferre fiduciam! pro aenia reveren- tiam, pro benevolentia deuotionem, praecubidia fiduciam. Quasi diceret, infinitis obligatus est homo nominibus ad reverentiam & cultum angelis deferendum, quod semper illum praelentes circumstent: ad pietatem & deuotionem quoque exercendam, ob benevolen- tiā quā illā profequuntur, ad fiduciam simul concipiendam, cum sciat tam valido & ad succurrendum prompto se praesidio com- munitum.

Tam icti in bono nostro procurando sedu- Angeli alati li & prompti sunt, ut scriptura hoc exponere in ictiatura dum vellet, alas illis adiūxit & alatos sapius depingu- describat, ut hinc confectiloso in rebus no- tur. Stris expediens curandisque non incedere, sed quam promptissime volare: Et erant sex Isa. 6. ale uni, & sex ale alteri, duabus velabant faciem eius, & duabus velabant pedescus, & duabus ve- labant. Quod igitur alas circa caput in pedi- bus, & medio corpore praeferant, ostendunt se & initio operis vitæque & in fine simul & in medio eiusdem, deniq; in omnib; vijs no- stris nobis opitulari.

Huc accedens quam proxime Dionysius Lib. de cap. Areopagitā in libro, quem de coeli si hierar- chia scripsit, illos & alatos & nudipedes, pio- gis solere asserit, vnum eorum ad Dei manda- ta exequenda & hominibus succurrendum voluntatem ac promptitudinem: alterum ad cx-

ad exprimendum, ab omni eos terrena contagione ac concretione liberos & exemptos existere, ut pote qui intelligentes penitus pura & munda sunt.

Addam hic quod magis vos perceperat & admirari cogat, fuisse felicet olim Philosophus, qui nescio quo Spiritu, quod modo dixi intellexere, ac praeferit quod angelii custodes nobis ordinarij & tutores constituti essent: Inter ceteros hoc intellexit Seb. Thaumaturgus, ita namque amico suo Lucilio scribit: Seb. plorū cu pone, inquit, in presentia, que quibusdam placent, vniuersitatem nostrum pedagogum dari Deum non quietant, sed hunc inferioris nota, ex horū numero, quos Ouid art de plebe Deos: quos porto veteres Ethnici Deos ordinarios & vulgares dicebant, Angelos Christiani dicimus.

Ceterum ut sciat, in quo haec angelorum custodia & tutela consistat, e quatuor illam effectis & quadrupliciter elicere posse dicendum: primo per subtractionem, qua omnem homini peccandi occasiōnem, illicium, materialiamque auferunt: quod tripliciter continget, primo per terita peccata coarguentur, vt ab iisdem imposterum fibi caueat homo, vt cum in libro Iudicium Angelus Israëlitum commissorum delictorum turpitudinem obculos ponere, atque ideo illos objurgaret, quam primum veniam petiere & lachrymis eadem eluerunt. Secundo à praesenti eum peccato, in quo versatur, auocando, ut Lothum angelii Sodomitico incendio eduxerunt. Tertio deinde, futura ne committantur impediendo: Balaam cum omne male dictum genus aduersus Israëlitas depræopturus esset, per angelum impeditus fuit. Alterum custodia angelica genus in protectione & defensione situm est, ne scilicet toties in peccatum ad quod à dæmonie inuitatur, prolabatur, illum præseruando ac custodiendo: quod tribus etiam modis contingit. Primo dum dæmonum potentiam infringunt, eorumque impetum violentum cohident: quod significatum fuit in eo quod apud Tobiam & in Apocalypsi diabolum angelus vinxerit, & in abyssum præcipitem dederit. Secundo concupiscentię vires elidendo ac debilitando. Cuius rei figura fuit angelus, qui neruum femoris Iacob clivit eumque claudus reddidit: Tertius neruum fe-

moris eius & statim emarcavit, anima femoralis loquendo concupiscentia est: nerui ilius passiones sunt & violentiae: cum vero angelus eodem incidit, & infringit, tum neruum concupiscentię debilitat, ita ut penitus emarcet. Tertio passionis dominice memoriam in medio anima nostra imprimendo: signatum hoc fuit in angelo illo qui signo Tau notauit viros dolentes & lachrymantes: Signa Tau super frontes virorum genitum. Porro Angelum literam illam Hebraicam genitacium fronti imprimere aliud mystice non est, quā fantasias animabus dominice passionis memoriam & omnia Calvaria mysteria insculpere.

Tertius angelorum custodientium effectus in ministerio consistit, eo quod omnes iuxta Apostolum administratorij Spiritus sint. Et sicut Seraphini in terram mittuntur ad hominem corda inflammanda, vt è quarto Reg. 1. Seraphino munus gum libro manifestum redditur in Angelis, qui in curribus & equis ignitis apparuere: apud Isai. quoque in Seraphino qui calculo ignito Propheta labia purgavit: olauit ad me manus de Seraphin, & calcuio quem forcipe tulerat de altari. Eze. Cherubini ad scientiam delittinatur edocendam: testis sitille, qui Apocalypses decimo ingens manu volumen tenebat, & ille ca. 18. qui lunum & fulgore suo vniuersam terram illustrabat. Throni emitte solent ad iudicium peragendum & justitiam administrandam, horumque munus est, iudices ac praesides ut leges debito modo intelligant, & vincuique ius suum administrent, edocere, vt in Act. Apostoli dicitur: Accipit stus leem in dispositione Angelorum. Dominationes cælo e- Dominatio mitti consuevere, vt lensem rationis imperio subiificant. Hoc designauit Angelus ille, qui Gen. 21. Agari ancillæ sua sit ut ad heram se conferret, Virtutum coram illa se demitteret, eiique morigeram preberet. Virtutum munus est edere miracula, vt angelus ille Raphael res ipsa fecit, qui seniori Tobiae visum reddidit, diabolum cœpescuit, aliaque mirabilia præstit. Potestatum partes sunt, dæmones cohibentes, eorum tentationes infundentes, ac violenter terundentes, cuius rei exemplum in Exod. legitimus, ubi angelus Pharaonis se tykannidi opponens, inter Israëlitarum & Egyptiorum agmen quod populum

Exod. 8. Tob. 11. Potestatum. Exod. 8.

lum Dei insequebatur, medium se constituit.

Principatus emittere Dei solet, ad Reges eum.
Dan. 16. Principes tuendos & dirigidos: videmus n. apud Danielem tres potestissimos Monarchas Persarum, Græcorum, Iudeorū, ab Angelo singulos edoceri & gubernari. Archangeli præsum & præfectorum omnium sigillatum curam gerunt, ijsque maxime secreta & mysteria reuelant: testis erit magnus ille archangelus Gabriel, qui Zachariæ pontifici assistit, eique filium nasciturum promisit, atque is ipse Virgini Deipara incarnationem Iesu Christi annuntiavit. Denique Angeli ad vniuersitatem nostrum defensionem, tutelam, conseruationem & custodiam destinatur, ut etiam eis de cibo & alimento prospiciant: exemplo sit, ut alios infinitos omittamus, qui Elias propheta aquam & panem subcinerit.

IV.

Zach. 1.

Apoc. 7.

Quatuor anima pal-
tiones per
quatuor ho-
scē ventos

Homo simi-
lis vrbi in
quadro fun-
datæ.

Quartum & ultimum Angelicæ tutelæ munus est, consolari: sunt enim afflitorum consolatores, errantium ductores, & ærumnosorum tutores. Testatur hoc Zacharias dicens: *Angelus loquebatur in me verba consolatoria, & bona.* In huius rei signum vidisse se in Apocalypsi, Ioannes quatuor angelos ait, super quatuor terræ cardines innixos, & quatuor ventos tenetes ne terram perflarent, *Vides,* inquit, *quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terra, tenentes quatuor ventos, ne flarent super terram.* Emblema hoc denotabat quatuor illos prauarum affectionum turbines & tempestates e quibus omnes tentationes que hominem in vita pertrahunt, proficiuntur, ab angelis propulsari & impediiri.

Hoc ut mysterium intelligatur, sciatis operet singulum hominem, vrbi in quadro fundatæ & ad singulos angulos portam habentem cœle persimilem. Primum latum est Orientis, alterum ad Occidentem vergit, alia duo Meridiem & Septentrionem spectant: eundem prospectum habent & portæ, sed ita illæ constitutæ sunt, ut ad singulas duo spiritus excubent, unus malus & alter bonus, hic ad hominum salutem procurandam, eosq; conservandos, ille vero ad iusteritum, & damnationem arcessendam.

Prima igitur porta Orientem spectat, atque hinc malignus Angelus animam prima passione, id est, gaudio, quod primus ille venit. Apocalypticus denotat, oppugnat. Asmodæus autem princeps, qui vano fruic gaudio presidet, circa portam hanc, quatuorturcæ per primas ad animam oppugnandas collocauit: in manu anime prima constituit kulis, tripudia, choreas, & passiones, lasciuia carmina: in secundam retulit iuueniæ vanitates, vestium luxum, fucum & aromata mulierum, & historias veneres: in tertio agmine sunt epulæ, conuiua, ebrietas, gula, ingluies, impudicitia, immunitia, scurilles, mimici, & meretricij loci, & quidquid obscenum aut falax profecte lingua potest: in quartam coniicit fornicationes, adulteria, stupra, atq; omne libidinis genus.

Bonus è contra Angelus, Raphael, huic Consolatio inimico se opponens, & missellam animam nesbonam defensurus, & temptationib; resistiturus, sancti aduento quodam dolore & tristitia secundū Dei sustentatio illam consolatur & corroborat: ita scilicet innes gaudijs tripliæ eam illustrando, vt doleat, & sancta mundani. quadam ratione contristetur, veritatem vbi perspicere potuerit: atque idcirco quatuor ei radios luminis immittit: primus est suisplius cognitio, qui adeo splendidus & fulgidus est, vi anima lachrymari vberitatem incipiat, vbi Dei sui imaginem in se penitus inquinatam conspicit, & culpa se ream gratia, grauata, a gloria repulsam, & tartareo supplicio mancipatam agnoscit. Secundus est peccati cognitio: quia delictorum suorum horrorem & enormitatem, multitudinem, grauitatem, pœnam ijs debitam, simul & ingratitudinem ob oculos ponit. Tertius mundi cognitio, quo sit, vt perspiciat, quam fraudulente manu gaudia nos illiciant, fallant, circumueniant, deficient, ac tandem tedium sui generent. Quartus, Dei cognitio, qui, Deum illius creatorum esse redemptorem, iustificatorem, glorificatorem tandem futurum ostendit. Vnde præclare, vt solet, ait Bernardus: *Insignis D. Cianus murdus, Ego delicio: clamat Caro, ego infuso: clamat demon: Ego decipio: clamas Christus: Ego reficio.* Vide ergo quem sequar. Sed ad portas nostras redreas.

Secun-

Secunda Secunda porta Occidentem spectat, atq; **pahosis** hic malignus spiritus, secunda passione, qui **krumos** est dolor mundanus, animam inuadere & op-
pugnare solet: hic quidquid in mundo triste,
acerbum, noxiū, & rādiosum dici aut fin-
gi potest, crudele bellum infert, vt non im-
merito illud Psalmista repeteret ipsa queat;
Inuenierunt me labores mortis, & dolores inferni
circumdederunt me. Abandon, id est, Angelus
exterminator, vel Spiritus diuisionis, qui in
Apocalypsi describitur, circa portam hanc
quatuor agmina opponit, de quibus Ioannes
ait: *Vidi angelos in visione: in primo constituit*
inimicitias, odia, suspicione, perfidiam ac
vindictam: in secundo, murmurationem, de-
tractionem, infamiam, rebellionem, discor-
diam, blasphemiam, maledictionem, & i-
ram: in tertio, bella, homicidia, cædes, incen-
dia, afflictiones pauperum, persecutio-
nē innocentium, ædium conflagrationem,
urbium excidia, & regnum ruinam: in
quarto denique lites, præditiones, impiorum
auxilia, falsa testimonia, & peruersa iudi-
cia.

Angeli Illinc vero ex aduerso bonus Angelus,
Angelolati- qui Sanctus Michael est, representationes hasce
tōnes ad- profigat, & sancto quadam gaudio secun-
cessis tristis dum Denna reficit quod animam ad spiritu-
um mun- alia gaudia sustollat, verba illa Apostoli illi
dam. occicens: *Gaudete in Domino: semper, iterum di-*
co gaudete: sanctum vero hoc gaudium & spi-
ritualis recreatio, ad virtutum amorem, ad
conscientiae consolationem, & ad gloriae ex-
celsis contemplationem inuitat: agminibus
que hostilibus quatuor alia obiicit, velut ra-
dios quosdam splendoris supernaturalis, qui
animos irradiat & illustrat. Primus, est grata
aduersus aduersitates confortans & robo-
rans, iuxta id Apostoli: *Omnia possum in eo qui*
me confortat. Secundus, gratia humilantis sub
potenti diuinæ voluntatis manu, qua per pa-
tientiam meritoriam sub fortunæ insultibus,
& vita huius asperitate se dejicit & humiliat.
Tertius, gratia exultans, qua cum voluptate
& gaudio afflictiones & iniurias mundi hu-
mis sustinet ac patitur, Apostolos imitando,
qui ibant gaudentes à conspectu Concilij, quoniam
digni: ab his sunt pro nomine I. & S. V. consummariam

pati. Quartus, gratia calefaciens, affectiones
inflammans, voluntatem succendens, desi-
deria ad gaudia æterna comparanda exu-
rens.

Tertia porta ad meridiem vergit, atq;
hic inimicus, tercia passione quæ spes præsu-
mens & insolecens est, euertere animam
molitur: hac olim oppugnat fuere illi, quos
loquentes Isaia inducit: *Posuimus mendacium*
spem nostram, & protegimus mendacium. Bche- *1sa. 28.*
mota princeps spei vanæ, quatuor hic legio-
nes in aciem explicat: primam occupant Dei
oblivio, votorum violatio, Apostolia, sacra-
mentorum contemptus, indigna sacræ com-
munionis sumptio, delictorum excusatio, &
sacrorum confiliorum deriso: in secundam
adiecta sunt scandalum proximi, innocen-
tum per praua exempla destructio, peccati-
di consuetudo, & de peccato jactantia: ter-
tia ascripta sunt irreuerentia, hypocrisia, cu-
riositas, & vana gloria: in quartam relata,
mundi gloria, dignitatum ambitio, honores
seculi, fastus & superbia, mina & verba, a-
liorum contemptus, prodigalitas, luxus, aua-
ritia.

Bonus Angelus, qui Azarias omnia hæc Boni Ange-
tentamina elidit, idque timore Dei, qui ini-
li aduersus
tim & apex sapientæ, quo semper animam vanam spē
ad Deum eiusque iustitiam timendum indu-
præsidia.
cit, vt ex quarto Apocalypses capite colli-
gere est, eique triplex lumen suggerit: pri-
mum, timor Dei, occinitque illud Ecclesia-
stici: *Quis timet Deum, faciet bona.* Secundum, *Ecl. 15.*
honor Dei: in Apocalypsi clamantem audi-
tumus Angelum: *Date illic honorem, & in Pro-*
verbis: *Honora Domum tuum & valebis.* Tertium
diuinorum iudiciorum repræsentatio ac for-
mido, in cuius rei signum Angelus initio A-
pocalypses clamat: *Timete Deum, quia venit Apoc. 14.*
hora iudicij eius.

Quarta & postrema, porta Septentriona-
lis est, circa quam nœtu malignus Spiritus a-
nimam oppugnat, iuxta illud: *Ibi trepidante-* circa quar-
runi timore, ubi non erat timor, atqui hic qua-
druplicem cohortem armat, in prima collo-
cat dubitationem & ambiguitatem circa res quæ metus.
fidei, agnitione veritatis derelictionem, vita
præsentis prolongationem, paupertatis repu-
diuum,

d'um, mendacia & periuria: in secunda peccati complacentiam, à satisfactione horrorem, conscientiae malignitatem: in tertia peruersam consuetudinem, incredulitatem, execrationem mentis, hæremin & ignorantiam: in quarta deniq; spem vita longioris, pœnitentia dilatationem, deq; misericordia diuina præsumptionem.

Solatium
boni Ang-
lici circa m-
tus tenta-
tionem.
Eccles. 2.

Eccles. 2

Ierem. 17.

**Conceptus
Cabalistarū
antiquorū.**

E contra bonus Angelus, qui Gabriel, sancta quadam passione penitus contraria, quae est spes diuina, omnem hanc tentationem eneruauit, verba illa Sapientis occlamans: *Apropterea filii nativitatem hominem, & sciore, quia nullus sperauit in Domino & confusus est: permanuit in mandatis eius, & derelictus est: simulque triplicem eis spem velut aciem triangularem opponit, qua animam excitat & corroborat.* Prima est spes quedam vita & fide plena, qua credit & sperat: mysterio passionis Iesu Christi credens. Secunda est spes prouida, qua anima sperat simul & credit, Deum casibus & aduersitatibus humanis, qualia bella, pestes, afflictiones, necessitates, aliaque prouidere & succurrere posse, iuxta illud Prophetæ: *Spes mea tu in die afflictionis meæ* Tertia est spes fidelis, per quam anima Dei sui promissis confidit, illiusque sanctæ prouidentiæ innititur.

Hæc sunt ministeria, Auditores, quæ à bonis nobis Angelis exhibentur, hi sunt cū studiæ illorū est & tū potissimum, videte quoque allegoricam & mysticam quatuor ventorum vel passionum animi nostræ expositiōrem. Atque huius occasione alterius cuiusdam conceptus Rabiorum, qui cum hoc nostro coincidit, mihi in mentem venit. Credite sciolili ludizantes, & Thalmudici consarcinatores, Dei currum à quatuor Angelis trahi & compositum esse velut è quatuor lapidibus prioris: ad ultimam dextrum gemmam quandam fixerunt, è qua felicia omnia prodibant, quam Michaëlem appellabant: ad finum aliam, quæ omnium afflictionum, adversitatuum, & molestiarum causa erat, nomine Gabrielem. Tertia mixta erat, & de duabus prioribus participans, cui nomen dederant Raphael: quarta denique erat velut gu-

bernatrix ac dispensatrix oranium, quam V-
rielem dicebant. Hæc non nisi Iudaica com-
menta, at Christiana veritas docet, Dei cur-
rum non ab his quatuor dumtaxat, sed ab in-
finitis alijs Angelis trahi, vt è Psalmistæ ver-
bis elici potest: *Currus Dei decem millib[us] mul-* Psal. 67.
tiplex, millia lataniūm, &c.

Plura de perfectionibus Angelicis in genere non dicam, nam tempus jam est ad alterum concionis membrum accedendi, in quo glorioſi Michaëlis Archangeli excellentiam, magnitudinem, & mirabilia singilatim ostensurum me dixeram: & quamvis Ecclesia hodierna die omnium beatorum spirituum festum & solennitatem celebret, singilatum tamen glorioſi huius Archangeli, velut omnium capitii & cæterorum principis.

Digne igitur vt hac de re loquar, dico, si V.
authoritate quadam irrefragabili agendum Tres Angel-
est qualis est reuelatio diuina, non nisi tria in li duxat
vniuersa Scriptura bonorum Angelorum no in Scriptu-
mina reperi, scilicet, Michaelem, Gabrie- ra nominati
lem, & Raphaalem: primum decimo & duo-
decimo Danielis capite, & Iuda Apostoli
Epistola Canonica, & quarto Apocalypses:
secundum 8. & 9. Danielis & Lus: capite pri-
mo. Tertium denique tertio Tobiae capite:
cætera, quæ ab alijs citantur nomina, nulla li-
brorum Canonicorum authoritate nitun-
tur, nec ab aliqua Ecclesiæ traditione acce-
pta, sed parvum a Cabala Hebraeorum mu-
tuata, partim è libris Apocalypsis, qui ad no-
stram usque ætatem peruenire, educta sunt.
Ita nomen Vrielis libro quarto Esdæ legi-
tur, qui inter Canonicas Scripturas, vi &
quartus, non est referendus. Libro secundo
oraculorum Sibyllinorum, quæ Tomo se-
cundo Bibliotheca sanctorum Patrum le-
guntur, mentio habetur, Etomielis, Vrielis,
Saniclis, & Azaëlis, aliorumque plurimo-
rum. Beda quoque in Collectaneis suis nu-
merat & alios, Rumielem scilicet & Pauie-
lem: alios etiam addunt alij, vt Iehudilem,
Barahielem, Escalielem, & plurimos alios:
at nullius frequentior in sacro volumine,
quam Archangeli Michaelis habetur men-
tio.

EAE-

Effecta, opera & ministeria illius ex utroque in testamento frequentissime occurunt. Ipse siquidem fuit, qui olim Abrahamum, ne filium immolareret, impediuit, & gladij tam sublati ictum infregit. Ipse nocte integrum cum Jacobo eundem aduersus Elau animaturus, luctatus est, cumque in femore lexit. Ipse Mosi in rubo ardenti apparuit, ad quem legislator ille tanta cum reverentia accessit. Ipse eiusdem cadaver iam defunctum magna diligentia occultauit, ne ipsum Hebrei velut numen quoddam adorarent. Ipse gladium manu vibrans Gedeoni apparuit, eique robur & animum addens causa fuit, ut trecentis dumtaxat assumptis viris copiolum Madianitarum exercitum proficierat. Ipse denique una nocte centum octoginta quinque hominum millia in castris Senacherib regis letho dedit.

Audite & alia. Ipse Aegyptum afflixit, & tantas per omnes illius terminos plagas ostendit. Ipse aquas maris Rubri separavit, & sicco pede tantam hominum multitudinem per ipsum traduxit. Ipse velut tandem filios Israel in columna ignis in terram promissionis perduxit. Ipse Prophetam Abacuc capillatio arreptum è Palæstina in Babylonem transportauit, & Danieli, qui in lacu leonum afferuabatur, alimentum procurauit. Ipse reges illos adolescentes in fornacem Babyloniam coniectos conseruauit, & in medio flammorum ijs astare visus est.

Hæc quidem è veteri Testamento: iam è novo non minora illius opera producamus. Ipse fuit, qui quotannis aquas piscinae Probatice mouebat, per quæ motum omne morbidorum genus sanabatur. Ipse succendorfuit & choragus symphonie illius Angelicæ, quæ Christo nascente in montanis Iudeæ fuit exaudita. Ipse erit horreadus ille tubicen & præco, ad cuius vocem omnes mortui sepulchris exhibunt, & iudicio se ferent. Ipse in die iudicij vniuersalis crucem, clavos, coronam spicem, lanceam, ac reliquum passiois apparatus præferet: Ipse denique animas in statuera ponit, & summo illi iudici offert, vnde canit Ecclesia: Michael Archangeli consciens te super animas suscipienda.

Bessai tom. 3. de Sanctis.

Equidem crediderim, gloriosum hunc Archangelum unum esse è septem illis spiritibus, (& fortasse inter illos principem obsernare locum) qui temper throno diuino adstant, & rebus inferioribus, & quæ ad hominem spectant, præsunt, quique cæteris Angelis inferioribus ministeria delegant, & quæ ad mundi gubernationem directionemque pertinent, facere imperant, de illis loquor spiritibus, de quibus Apocalypsis loquitur: Et vidi septem Angelos stantes in conspectu Dei, & in cap. decimo quinto, decimo sexto, & decimo septimo sermo est de septem Angelis velut economis & agentibus generalibus omnium quæ in mundo peraguntur. Angelus quoque Raphael unum sc de coram numero esse ait: Ego sum Angelus Raphael, uero Tob. 1. nus ex septem, qui astamus ante Dominum. Clemens Alexandrinus de illis agens, hæc addit: Septem autem, quorum est maxima potentia, primogeniti Angelorum principes. Horum porro de numero Michael est iuxta Danielis verba: Dan. 12. Ecce Michael unus de principibus mibi venit in adiutorium.

Describit Apocalypsis septem lampades Apoc. 4. diu noctuque ante Deum colluentes, quas Ioannes de Angelis exponit: quem secutus dicere ausim, Michaelum unum esse è praecipuis, quemadmodum & Angelorum prius est: ac lampadem igne amoris ardente, mirabilibus collucentem, & semper ante diuinæ maiestatis thronum resulgentem.

De hoc Archangelo illud Psalmi intelligam: Immitte Angelus Domini in circuitu- Psal. 33. mentem tuum, quo loco Septuaginta pro immitte, exponunt casta metabitur: Hieronymus circumdat in gyro: è quibus colligo, gloriosum Michaelum celestes spiritus velut in acie & castris ad fidelium defensionem, & omnipotentis gloriam disponere. Confirmabit hoc prælium quod Apocalypsis in celo peractum scribit: Factum est prælium magnum Apoc. 12. in celo, Michael & Angelorum prælabantur cum Dracone. Vere prælium magnum, dñe enim magna concertabatur, num scilicet Deo honor & gloria reddenda foret, vel vt Bernardus, Alexander Halensis, & Lactantius volunt, nun sacra Christi humanitas adoranda.

F fff effec.

Serm. 17.
Cant. 3. p. q.
70. in 4. l. b.
cap. 9.

est: & prælium hoc non vi armorum, sed rationum; non manuam motu & ictu, sed mentis, qui longe vehementior fiebat.

VI.
Quo ordinac sit in co-
lo Michael. Non satisfacit mihi communis Theolo-
gorum nostrorum opinio, dicentium, Mi-
chaelum nostrum è primo & supremo ultimi-
mæ Hierarchiæ cho-ro, id est. è Principatibus
vnum esse; quod tamen illi è magno Theo-
logo Dionysio didicetur, qui libro de cœ-
lesti Hierarchia Michael postrema Hierar-
chiam, quæ Principatus, Archangelos & An-
gelos comprehendit adscribit. Ipse enim co-
rum semper opinionem, ut probabiliorem,
sum secutus, qui Michaelum in primo supre-
mo Hierarchiæ ordine, qui Seraphinorum
est, collocandum censem; atque hoc apertissimè
è decimo Danielis capite, quo vnuus de
principibus magnis dicitur; & duodecimo, vbi
lego, Michael princeps magnus, colligi posse
iudico. Quomodo enim Princeps magnus
dici queat, si non nisi in postrema hierarchia
collocaretur.

Dan. 10: &
22.
Tob. 12.

Deinde Angelus Raphael, coram vtrōque Tobia de dignitate sua agens ait: Ego
sum unus ex septem, qui astamus ante Dominum.
Cum vero septem hi Spiritus, omnium iudi-
cio Seraphini sint. Clemens enim Alexandrius illos Angelorum principes & primo-
genitos nuncupat, & hosum de numero v-
nus sit Raphael, qui tamen tam mirabilia op-
era edidisse non legitur, quam Michael, cre-
diderim Michaelem nostrum huius ordinis
fuisse.

Homil. 34.
Euang.
Hom. 1. super
Missus eis.

Tertio Magnus Papa Gregorius de An-
gelo Gabriele in homilijs suis hunc in mo-
dum locutus est: Ad hoc ministerium, summum
Angelorum venire dignum fuerat, quia summum
omnium nuntiabat: eiusdem quoque opinio-
nis Bernardus est. Ambo igitur mea senten-
tia inferre volunt, Gabrielem è Seraphino-
rum & præcipuorum Angelorum numero
esse, atque ego hinc colligere, huc etiam re-
ferendum esse Michaelem nostrum. Si enim
ob vnam legationem (maximum haud dubie)
Angelus Gabriel hunc in ordinem allegatur,
cur Michael noster, qui plures executus est
hoc numero excludatur?

Si quis vero opponat & è contra obijciat,
Michaelem in scriptura, Angeli semper &

Archangeli nomine céseri, deinde cum sem-
per vt missum describi, quod ad inferioris Nomen An-
tierarchiæ ordines spectat. Respondeo ad huius officij
primum cum in agno Gregorio, Angelino. est nonna-
men officij, ac dignitatis esse, non naturæ. turæ.
Ad secundum cum Paulo, omnes esse admi-
nistratorios spiritus, omnes ministrare, & ad
hominum salutem procurandam destinati,
quod nemini mirum videatur, cum &
creator ipse & Angelorum omnium Rex,
venerit non ministrari, sed ministrare.

Quo stabilito progrediutorius, dico-
que principem hunc & turmarum Angelica-
rum ducem non modo è primo primæ hier-
archiæ ordine & cho-ro esse, sed omnium et-
gelorum non iam Angelorum, qui post Luciferi eiusque prævarica-
sequacium rebellionem ac ruinam in ecclœ tñ primus.
remansere, primum, nobilissimum, excellen-
tissimum, & cum natura, & gratia, & scientia,
& cum alijs perfectionibus præstantissi-
mum. Hæc magni Basilij opinio est dicen-
tis: Tibi è Michael duci superiorum spirituum,
qui dignitate & honoribus prelatus es caseris o. Homil. de
mnibus spiritibus superius, tibi inquam supplico. Angelu.
Beatus Laurentius Iustinianus idem quo-
que habet: Sanctus, inquit, spiritibus prelatus serm de S.
ist Michael, sicut Lucifer malis. Inter recen-
tiores huius opinionis est Ambrosius Ca-
tharinus: quod & è Daniele Propheta con-
firmari potest, qui Michaelem nostrum pria-
cipem magnum nuncupat; quæ dignitas ei
non competet, nisi caput & primarius alio-
rum foret.

Adhæc ipsum validis & prægnantibus ra-
tionibus confirmari potest, quorum hæc pri-
ma, iuxta Theologorum, imo & Ecclesiæ v-
niuersalis sententiam certissimum est, in
magno illo & terribili prælio, quod in ecclœ
Empyreo peractum est, Michaelem Dei per-
sonam gesuisse, & velut diuinæ Majestatis vi-
carium d'pugnasse, cum igitur Lucifer ag-
minis aduerfarī caput, omnium Angelorum
(vt vulgo creditur) princeps fuerit; rationi
conscientaneum fuit, alicum Angelorum,
principem & nobilissimum, ei se Dei nomi-
ne obijcere, & vim illius retundere.

Secunda ex Apocalypsi eruitur in qua ma-
gnum illud prælium describitur, ad litteram Apot. 11:
ge prælio illi scirto, quod Lucifer & Anti-
christo

christo Michael circum mundi finem intentabit. Petierim igitur, cui potius tam horrendū bellum, in quo de imperio & autoritate Iesu Christi decerat, quam omnium spirituum Angelicorum maximo & nobilissimo, confidere incumbat.

Tertium hanc porro, certissimum est Michaelēm fuisse; qui Dei viuentis personam in rubo ardenti representauit: ita enim Moysē locutus est: *Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob.* Credibile autem est, immo vel verisimile, non alium à Deo, vt vicariū, & personam suam representantem electum esse, quam Angelorum suorum principem & maximum!

⁴ Succedit quarta, veritas hæc quamvis a-
liunde erui non possit, evidenter latis colligitur à nominibus ac titulis, quos Ecclesia huic Archangelo dare solet: modo enim illum præpositum paradisi, ac primatem ecclesiæ exercitus, modo cœlestis militæ principem, Angelorum tribunum, & turmarum creatoris vicarium generalem nuncupat. Ad hæc veritatem hanc affrui: Catharinus è cōmuni orandi precandique consuetudine Ecclesiæ. Nam in Litanis Romanis, post SS. Trinitatis personas, & gloriosam Virginem, primus invocari Michael solet, quo testimonio lati confirmatur, merita illius & magnitudinem cæteris spiritibus Angelicis præcelere.

Quinta sequatur. In extremi iudicii dic, vt apud Mattheum scribitur figura filii hominis in celo apparitum dicuntur, id est, figura crucis velut summi imperatoris & Regis totius universi vexillum & aquila, hoc autem Michael noster, vt in homiliis suis docet Eckius præferet: *Inde canit Ecclesia: Signifer sancte Michael representans eam.* Adeo vthinc sequi videatur, inter turmas Angelicas cum primarium esse, quemadmodum capitaneus & vexillifer in turmis militaribus in terra pri-
^{5. in fo} mi etiam esse soleat.

His addo, quæ de Angelo hoc scripsit Richardus Brizianus: inter cætera nomina quæ veteres Hebrei, qui de Religionis suæ mysteriis tractarunt, sancte coluerunt, fuit ipsam *Mitionem*, id est, principes facierum, quod ani-

mas ad Deum offerret; easque gloriae illius redderet participes. Mysterium hoc dum executio, mihi persuaserim, admirabile, & præclarum hoc nomen gloriose Michaelis competrere, facierum enim multitudo ingenitatem forte claritatem & splendorem diuini illius Archangeli denotat, tum etiam quodab Ecelesia princeps, qui animas recipit easque Deo offert, appelletur: *Constituit te principem super omnes animas suscipiens, &c.*

Audiuitis igitur, auditores, mirabilia munia & perfectiones Angelorum omnium in genere: audiuitis etiam singillatim excellentiam, dignitatem & merita gloriose Michaelis, atq; his duobus punctis vniuersam concionem absoluimus. Honoremus igitur Angelos, milites illos cœlestes reveremus, agnoscamus, quantum illis deuineti simus, illosque vt semper nobis adficiat, obsecremus: & in primis gloriosum hunc Archangelum illum Seraphinorum principem colamus, ducem illum generalem militæ cœlestis inuocemus, vota nostra ac preces ad generum hunc athletam, ad draconis illum debellatorem, cœlestem signiferum, fidem animarum tutorem dirigamus, ac magna animi demissione hanc illi orationem offeramus.

Glorioso sancte Michael, bonorum Angelorum dux, Spiritum cœlestium decus, cœlorum miraculum, principatum & dominationum caput; Cherubinorum Vice-Rex, summe Seraphinorum superintendens, agnitorum omnipotens dux, & generalis omnium regnorum prouisor: oculos tuos ad nos conuertere, rem nostram cordi habe, à periculis nos defende, nosque custodi ac protege.

Tu beatissime Angele, cuius gesta adeo Michaelis celebria sunt, & facinora adeo heroica, tu cœ-
^{opera} nim Adamum paradiso tam dulciter eduxisti, tu Abrahæ gladium iamiam Isaaci ceruicibus imminentem retinuisti, tu Mosi in rubo apparuisti, tu legem in monte Sinai disti, tu Iosue animos, gladium illi quo hostem conficeret adferendo, addidisti, tu Gedeoni aduersus Madianitas victoriā contuli

listi, tu tribus pueris in fornace Babylonicō refrigorio fuiſti, tu deniq; tot tantaq; in terra mirabilia opera edidisti ; in nos custodiā tuam recipi, tuere, & ab inimicis defende, imminentī periculō eripe, & in muris nostris excubias age. Tu fidelis fidelium protector & tutor, hominum inquisitor, atque animarum coram magni illius iudicis tribunalī præsentator: tu qui iustitiae bilancem manu tenes, atque omnium actionum nostrarum merita ponderabis, cum anima corporibus emigrauerint, & iam iam iudicio distendā sunt, benigne eas admittē, placide bilanci impone, Deoque magno cum affectu præfesta, & ut paucis complectar, tu ijs esto propitius ac favorabilis, felicitatem hanc agitur sperantes, toto vitæ tempore in hoc mundo te coleamus, exspectantes interim donec in alio eiusdem compotes reddamur, ad quam Pater & Filius, & Spiritus sanctus nos deducere dignesur, Amen.

IN FESTO S. FRANCISCI CONFESSORIS.

Partitio.

3. *De Naturā rerum operatricē.*
2. *De expositione textus Euangelij.*
3. *De parvulorum exaltatione & superborum depressione.*
4. *De S. Francisci admiranda excellentia.*
6. *De utilitate ordinis incepti & propagati.*

*Confiteor tibi Pater, Domine cœli & terra,
quia abscondisti hec à sapientibus & re-
uelasti eaparvulus, &c. Matth. xi.*

F I G V R A.

Gen. 12.

IN TERRA admirabiles & illustres magni Patriarchæ Abrahæ virtutes, hanc Apostolus Paulus in ea, quam Hebreis scribit, Epistola, in primis denotat, velut ceterarum originem, causam, & fontem; quod nimirum è Deo vocatus, & patrio iussus solo egredi, & cognationem vniuersam deferere, Chaldaeos idololatras confessim deferuerit, & nesciens

quo tenderet, in viam se non minori præ-
prütidine quam obedientia illico dederit:
cumque spem instar anchoræ firmam, & fo-
lidam in animo haberet deinde Dei promis-
sis aliunde niteretur, generose iter hoc susci-
piebat, credens posteros suos ac nepotes
stellarum instar multiplicandos, utpote qui
prædestinatus erat multarum gentium ac
populorum pater futurus. Hoc ipsum inter
ceteras laudes & præconia, quæ in gloriose
Patris S. Francisci vita leguntur, facile etiam
primum est, & neminem non in admiratio-
nem rapit, quod Abrahæ cuiusdam instar, c-
lectus & vocatus cœlius, ut multarum na-
tionum, id est, ordinum Religiosorum pater
foret, temporalia omnia dimittēs, & à mun-
di huius patria factus proflugus, pauperatis
iter quam perfectissime secutus sit, foliis Dei
nitens promissis. Propterā meruit, suum vi-
semen, id est, spirituales filij & Religiosi per
vniuersas mundi partes diffusi ac spati im-
mensum multiplicarentur. Statui ipse me-
cum super re vobiscum agere, auditores,
cum illius hodie recolatur festivitas. Verum
spiritus cœlestis opem precibus gloriosissi-
mæ matris imploremus oportet; quam omnes
vñanimi voce eam ob causam hac ratio-
ne, compellemus

A V E M A R I A.

Quemadmodum magna illa mater natu-
ra in operum suorum pulchritudine, ex-
cellētia & perfectione plane se reddit admirabili-
mem, quotidie, vti recipia ad oculum cer-
nere licet, tērara, insignia & præstantia
creata de nouo producendo; ita non minus
admirabilis est ratio, quam in illorum pro-
ductione creationeque adhibet; adeo ut
agendi operandique eius modus non mi-
nus operatione ipsa sit admirabilis. Si enim
opificum operariorumque omnium in of-
ficiinis suis artem & operandi rationem spe-
citemus, compariemus illos ad opus suum
agendum & effectus producendos, optima-
bus opti-
mas felig-
materias.
conuenientissimas. Insignes quippe picto-
res, ut honorem sibi pingendo pariant, & o-
pera sua illustria sint; & ad memoriam po-
stero-